

Tau puhala fefe ka fakaaoga ke moua e koe e tau lagomatai he Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina?

- **MATUTAKI FAKAHAKO:** Ka eke kua manako lagomatai a koe mai he Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina, maeke ia koe po ke taha he haau a magafaoa po ke taha kapitiga haau ke matutaki mo e haau a Ekekafo (po ke falegagao) mo e fakailoa ki ai, kua manako a koe ke nofo ni ke he haau a kaina. To matutaki a lautolu mo e taha mai he matakau ne fakahigoa ko e Needs Assessment and Service Coordination (NASC) ke fina-atu e taha ke kikite atu ke he tau mena ne lata ke taute ke lata mo koe.
- **MATUTAKIAGA TAUTE HE EKEKAFO:** Ka oti he fakailoa mai he Ekekafo haau, to nakai molea e ua-fulu-ma-fa e tula ti hoko atu e tagata ne fakahigoa ko e Tagata taute e tau fakaholoaga gahau mai he matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina ke fono mo e ia e tagata kua manako lagomataia mo e haana a magafaoa. To onono atu ke he tau mena kua lata ke taute tuga mo e tohia ai e ia mai he faahi he NASC ne kua fita ni he ahiahi atu ki ai.
- **NOFOAGA:** Ka oti e tau fekau he hakahaka, to lali mogoia a mautolu ke fifili e tagata lagomatai mai he motu ne hau ai e tagata ole lagomatai. Lali foki a mautolu ke fakahoa e tagata ole lagomatai mo ia e tagata gahua kua fakaaoko ke he tau puhala kua lata tonu mo e tau kafokia he tagata ne ole lagomatai.
- **LIU KIKITE KE HE TAU GAHUA:** Ko e, kitekiteaga nai kua lata ke taute he tau tolu mahina oti, to kitekite atu ke he tau levekiaga he tagata, ko e fiafia nakai a ia. To onono foki ke he tau levekiaga, ko e tumau nakai e mitaki he tau gahua.



Pacific Homecare

Ph: 09 274 9153 0800 744278
Level 1, 230 Great South Road, Papatoetoe
PO Box 23-071, Papatoetoe, Auckland 2155
Em: info@pacifichomecare.org.nz
www.pacifichomecare.org.nz

Ko e Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina kua moua e tohi fakamooliaga mo e fakaataaga mai he Faahi Gahua Malolo Tino, kua leveki atu ke he tau faahi gahua pehe nei, kua fakatupe mo e matutaki fakalataha mo e Faahi Malolo Tino ha Counties Manukau (CMDHB), Matapatu Faahi Malolo Tino (MOH) mo e matakau Accident Compensation Corporation (ACC). Ko e matakau a ia ne lagomatai a lautolu ne kua matematekelea ha kua pakia e tau tino.



Pacific Homecare

Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina
LOTO FAKALOFA + LEVEKIAGA
+ GAHUA FAKAMITAKI MO E FAKAMOOLI



Gahua mo lautolu ne manako lagomatai, mo e Loto fakalofa, Levekiaga mo e Gahua Fakamitaki mo e Fakamooli.

Ko e gahua he Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina, ke lagomatai atu kia lautolu kua matematekelea e tau tino ki lotu he ha lautolu a tau kaina nonofo. Ko e matakau nai kua gahua lahi ma lautolu ke he faahi Toga ha Okalana ke lagomatai atu kia lautolu e tau tagata kua momotua mo e moua e tau matematekelea ke he tau faahi tino. Ko e tau tupe ne fakaaoga ke lata mo e ha mautolu a tau gahau, ko e tau tupe foaki fakalofa mai he tau tagata.

Ko e gahua nei ne tamata ai he toko-tolu e matua fifine motua mai he Atu Luga he tau 1988. Ne tia mo e fakafua e lautolu e tau kafu tivaivai ke ati tupe ha kua kitia e lautolu tokologa e tau matua Pasifika ne nonofo i Otara ne kua manako lagomatai ke he ha lautolu a tau kaina. Ai nei, kua tupu lahi e PHC mo e fakagahua fakahaga e matakau ha mautolu ti i akua 265 e tagata, ke lagomatai e tau mamatua ne kua momotua lahi mo e matematekelea e tau faahi tino, ke maeke ia lautolu ke nonofo hifo ke he ha lautolu a tau kaina.

Ko e alito he matakau ha mautolu ko e amaamanakiaga ke “fakaholo atu ki mua e moui olaola he tau matakau takitokotaha ha ko e lotu fakalofa, levekiaga mo e gahua fakamitaki mo e fakamooli”.



Ko e falu he tau lagomatai ne kua maeke ia mautolu ke lagomatai atu ki ai.

- **LAGOMATAI TAGATA**, kua lauia ai e fakakoukou mo e fakaholoholo ke he tino, tauteaga he tau mena kai mo e fagai foki ki a ia.
- **TAU FAKAHOLOAGA KE HE KAINA** kua lauia ai e tafitafi mo e fakamea he fale nofo.
- **LAGOMATAI KE LATA MO E MOUI FAKAFIAFIA TINO** kua lauia ai e lagomatai ke he tau puhala o fano mo e falu a tau koloa ke fakamukamuka ha lautolu a tau fakaakoaga
- **TAU LAGOMATAI NE UKA MO E HOLOLOA** ma lautolu ne gagao lahi po ke matematekelea ha ko e tau pakia

Hakua moua ha mautolu a tohi fakaataa mai he faahi gahua ne leveki atu ke he tau faga gahua pehe nei, kua fakaohooho fakalahi e tau tagata gahua ha mautolu ke onoono atu ke he tau faahi oti he moui he tagata, tuga e agaaga mo e lotu nakai ko e tino ni hokoia, ke tuga kua toka ai ki lotu ke he Tohi Maveheaga he tau tagata nonofo mau he motu nai, (Treaty of Waitangi) Ne tohia ai tolu e mena lalahi ia, ko e, levekiaga, gahua auloa mo e kau fakalataha.

Kehe fefe e Matakau Pasifika Leveki Tagata i Kaina?

- **KO E FAKALILIFUAGA KE TUGA E TAU AGA FAKAMOTU HE TAU MOTU KEHEKEHE OTI**, ne mailoga tumau e mautolu ke ha mautolu a tau gahua mo e tau fakatokatokaaga oti. Ne fakahoahoa e tagata ne ole lagomatai mo e tagata gahua ne mahani mo e aga fakamotu, vagahau, tau kai ne kua lata ti pihia foki mo e agaaga mo e lotu katoa. Ko e tau tagata gahua ha mautolu, kua mahani a lautolu ke he tau gahua pehe nei ha kua fakaako a lautolu ki ai.
- **KO E AGAAGA MO E LOTO KATOA, NAKAI KO E TINO NI HOKOIA** – kua fakaohooho lahi a mautolu ke onoono atu ke he moui katoakatoa he tagata kua malu ai e malolo tino, tau manamanatuaga ne nakai hako ha ko e tau kafokia ke he ulu, tau aga fakamotu, tau fakafiafia tino mo e moui fakaagaaga he tagata.
- **FAKAAGOAGA MO E FAKALAU LAHI GAHUA** – ne fakaohooho fakalahi e mautolu e tau fakaakoaga he tau tagata gahua ha mautolu ke maeke ia lautolu ke holo ki mua e mitaki he ha lautolu a tau puhala gahua ke maeke ia lautolu ke foaki age e tau mena ne manako ki ai e tau tagata ha mautolu ne lagomatai, ti pihia foki mo e tau hikihiki aga i lotu he faahi gahua malolo tino.

Ko e tau tagata gahua ha mautolu moua mai ai he tau motu oti he Pasifika – ko e tau Samoa, Tonga, Niue, Maui, Fiti, Initia, Palagi, Naulu, Atu Luga, Tokelau, Tuvalu mo e falu foki – ke maeke ia mautolu ke maama e tau aga fakamotu ha mutolu.